

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа член 7 став 1 точка 10 и член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10), член 36 став 3 и член 45 став 1 од Законот за девизно работење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 34/01, 49/01, 103/01, 51/03, 81/08, 24/11 и 135/11), Советот на Народната банка на Република Македонија, донесе

ОДЛУКА за менувачки работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 127 од 15.10.2012 година)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со оваа одлука се пропишуваат условите, начинот, постапката и потребната документација за добивање дозвола за вршење менувачки работи, начинот на вршење на менувачките работи и надзорот којшто го врши Народната банка на Република Македонија (во понатамошниот текст: Народната банка).

2. Одделни поими употребувани во оваа одлука го имаат следново значење:

- менувачки работи се купување ефективни странски пари и чекови коишто гласат во странска валута, од странски и домашни физички лица и продавање ефективни странски пари на домашни физички лица и на странски физички лица врз основа на реоткуп;

- овластени менувачи се резидентите - правни лица со седиште во Република Македонија коишто од Народната банка добиле дозвола за вршење менувачки работи во согласност со оваа одлука. Овластените менувачи може да вршат менувачки работи во свое име и за своја сметка или во свое име, а за сметка на банка.

- менувачко место е просторијата во која се вршат менувачките работи;

-благајничко место е дел од менувачкото место на кое се вршат менувачките работи;

-овластено лице е лицето вработено кај овластениот менувач, пријавено и евидентирано во Регистарот на Народната банка како лице што ќе ги врши менувачките работи;

-одговорно лице е лицето кое го застапува правното лице по закон;

-овластена банка е банката којашто од гувернерот на Народната банка има добиено дозвола за основање и работење и

-готовина се ефективни странски пари и чекови и денари.

II. УСЛОВИ ЗА ДОБИВАЊЕ ДОЗВОЛА ЗА ВРШЕЊЕ МЕНУВАЧКИ РАБОТИ И ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

3. Заради добивање дозвола од Народната банка за вршење менувачки работи, резидентот - правно лице задолжително треба да ги исполни следниве услови:

- да е регистрирано за дејноста „66.12 Дејности на посредување во работењето со хартии од вредност и стоковни договори“, во Регистарот на трговски друштва или друг регистар кај надлежен орган;

- да располага со соодветна просторија за вршење менувачки работи;

- правното лице коешто сака да врши менувачки работи во свое име, а за сметка на банка, да има склучено договор со банката. Со договорот двете страни ги регулираат меѓусебните права и обврски најмалку во врска со износот на провизијата, потребните упатства и обрасци, откупот и продажбата, курсната листа по која ќе се вршат менувачките работи, контролата, меѓусебното известување и известувањето наменето за Народната банка, трошоците, како и бројот на менувачките места преку кои правното лице ќе работи;

- да има каса за безбедно чување на готовината којашто ќе се користи исклучиво за вршење на менувачките работи;

- во просторијата каде што ќе се вршат менувачките работи да има соодветни средства за заштита и обезбедување на готовината, имотот и вработените;

- во просторијата каде што ќе се вршат менувачките работи да има инсталирано телефон - телефакс;

- против одговорното лице на правното лице и овластените лица да не е изречена прекршочна санкција, односно казна забрана за вршење професија, дејност или должност и да не е изречена правосилна судска пресуда за кривично дело од областа на финансиите;

- овластените лица да имаат завршено најмалку средно образование;

- да не е отворена стечајна постапка или да не е воведена ликвидациона постапка.

4. За добивање дозвола за вршење менувачки работи, правното лице доставува писмено барање до Народната банка коешто ги содржи следниве податоци:

- фирма и седиште на подносителот на барањето, единствен матичен и даночен број;

- име и презиме, место и датум на раѓање, адреса на живеење, број на лична карта и единствен матичен број на одговорното лице на подносителот на барањето;

- адреса на просторијата во која ќе се вршат менувачките работи;

- број на телефон - телефакс;

- име и презиме, број на лична карта и единствен матичен број на овластените лица; и

- за чија сметка ќе ги врши менувачките работи.

Во прилог на писменото барање од став 1 на оваа точка се поднесува и следнава документација:

- доказ дека правното лице е регистрирано за дејноста „66.12 Дејности на посредување во работењето со хартии од вредност и стоковни договори“, во Регистарот на трговски друштва или друг регистар кај надлежен орган. Изводот од Трговскиот регистар или од другиот регистар да не е постар од 3 (три) месеци пред денот на поднесувањето на барањето;

- доказ за сопственост или договор за закуп на просторијата во која ќе се врши менувачкото работење;

- договор склучен со банка, доколку менувачките работи ги врши во свое име, а за сметка на банка;

- доказ дека има каса;

- доказ за заграден пулт и инсталиран алармен систем или заграден пулт со непробојно стакло;

- доказ од надлежен орган дека против одговорното лице на правното лице и овластените лица не е изречена прекршочна санкција, односно казна забрана за вршење професија, дејност или должност, не постар од 6 (шест) месеци пред денот на поднесувањето на барањето;

- фотокопија од личните карти на одговорното лице на правното лице и овластените лица;

- потврда за престој и дозвола за работа во Република Македонија за странско физичко лице коешто е одговорно лице на правното лице или е вработено кај правното лице и ќе врши менувачки работи;

- доказ дека овластените лица имаат завршено најмалку средно образование;

- пополнет и потпишан прашалник од одговорното лице на правното лице (образец 1) заверен од овластено лице (нотар), не постар од 6 (шест) месеци пред денот на поднесувањето на барањето;

- доказ од надлежен орган дека против правното лице не е отворена стечајна постапка или не е воведена ликвидациска постапка.

Документацијата којашто се доставува кон барањето за издавање дозвола за вршење менувачки работи треба да биде доставена во оригинал или копија заверена кај овластено лице (нотар). Доколку документацијата што треба да се достави е на друг јазик, заедно со оригиналот се доставува и превод на македонски јазик, заверен од овластен судски преведувач.

5. За одлучување во врска со барањето за издавање дозвола, Народната банка може да побара дополнително уточнување на доставената документација или доставување дополнителна документација.

6. Народната банка, по службена должност, ќе обезбеди доказ од Министерството за внатрешни работи дека против одговорното лице во правното лице и вработените кои ќе ги вршат менувачките работи не е изречена или им е изречена правосилна судска пресуда за кривично дело од областа на финансиите.

Доколку одговорното лице на правното лице или лицето коешто ќе ги врши менувачките работи е странско лице, должно е самото да го обезбеди овој доказ од надлежните институции во странската земја, којшто не треба да биде постар од 6 (шест) месеци пред денот на поднесувањето на барањето.

Доколку законодавството на земјата од која доаѓа странското лице поинаку ја регулира материјата од точка 6 став 2 на оваа одлука, должно е да

приложи соодветен документ или правно мислење од адвокат, со што ќе може да се потврди разликата во регулативата.

7. Народната банка одлучува во врска со барањето од точката 4 на оваа одлука со решение, во рок од 15 (петнаесет) дена од денот на предавањето на уредно барање.

Под уредно барање се подразбира барање во кое се содржат податоците и документацијата пропишани во точката 4 и документацијата што Народната банка ќе ја побара согласно со точките 5 и 6 на оваа одлука.

8. Овластениот менувач кој од Народната банка добил дозвола за вршење менувачки работи е должен, најдоцна во рок од 30 (триесет) дена од денот на добивањето на решението, да ги исполни и следниве дополнителни услови:

- на секое менувачко место видно да ја истакне фирмата на правното лице и посебен натпис „менувачница“ на македонски јазик и на најмалку еден од следниве јазици: англиски, германски, француски, шпански и италијански. Ако во истото менувачко место врши и други работи, натписот „менувачница“ мора да го истакне и во делот каде што се вршат менувачките работи;

- да обезбеди доказ дека на денарската трансакциска сметка располага со најмалку 200.000,00 денари;

- да инсталира интернет-врска;

- да обезбеди сертификат за електронски потпис од овластен издавач на дигитални сертификати за електронски потписи;

- да има програма за спречување перење пари, согласно со прописите со кои е регулирано спречувањето перење пари и други приноси од казниво дело и финансирањето на тероризмот и доказ дека ја доставил на увид и мислење на Управата за финансиско разузнавање.

Овластениот менувач кој од Народната банка добил решение за изменување и дополнување на решението за вршење менувачки работи заради промена на адресата на менувачкото место или заради отворање ново менувачко место е должен да го исполни дополнителниот услов од ставот 1 алинеја 1 на оваа точка, во рок од 30 (триесет) дена од денот на добивањето на решението.

Овластениот менувач е должен писмено да ја извести и да достави докази до Народната банка за исполнувањето на дополнителните услови.

9. Овластениот менувач може да отвори посебна денарска трансакциска сметка и девизна сметка за вршење менувачки работи коишто ќе служат исклучиво за вршење на менувачките работи.

При отворањето на сметките од став 1 на оваа точка, овластениот менувач е должен да ѝ достави на овластената банка решение за добивање дозвола за вршење менувачки работи издадено од Народната банка.

10. Овластениот менувач може да отвори денарска трансакциска сметка и девизна сметка за вршење менувачки работи во повеќе овластени банки. Овластениот менувач во една овластена банка може да отвори само една денарска трансакциска сметка и една девизна сметка за вршење менувачки

работи.

Доколку на овластениот менувач му е укината дозволата за вршење менувачки работи, по која било основа, тој е должен да ги затвори посебните сметки отворени за оваа намена кај овластените банки, веднаш или најдоцна во рок од 3 работни дена од денот на добивањето на решението.

11. Народната банка, по писменото известување од овластениот менувач или по истекот на рокот определен во точка 8 од оваа одлука, ќе изврши контрола на менувачкото место за исполнување на условите од точка 3 став 1 алинеи 4, 5 и 6 и точка 8 од оваа одлука. Доколку се утврди дека тие се исполнети за секое менувачко место, издава писмен белег - налепница, со натпис „менувачницата ги исполнува условите за менувачко работење“.

По добивањето на налепницата, овластениот менувач е должен во рок од 3 (три) работни дена да започне со вршење менувачки работи.

12. Доколку Народната банка со контролата утврди дека не се исполнети условите од точка 3 став 1 алинеи 4, 5 и 6 и точка 8 од оваа одлука, нема да му издаде писмен белег - налепница на овластениот менувач и ќе му ја одземе дозволата за вршење менувачки работи.

13. Овластениот менувач е должен да ја извести Народната банка и да ѝ достави соодветна документација за секоја промена на условите од точката 3 алинеи 3, 7 и 9 и на податоците и документите од точката 4 став 1 алинеи 4, 5 и 6 и став 2 алинеи 3, 6, 7, 8 и 11, вклучувајќи го и престанокот со вршење менувачки работи со враќање на писмениот белег - налепницата, во рок од 5 (пет) работни дена од денот на настанувањето на промената.

Овластениот менувач е должен да ја извести Народната банка и да ѝ достави соодветна документација за секоја промена на адресата на просторијата за вршење менувачки работи, најмалку 5 (пет) работни дена пред да настане промената.

Во зависност од податоците коишто се менуваат и документацијата доставена за нив, како и за престанокот со вршење менувачки работи, Народната банка му издава соодветно решение или известување на овластениот менувач, во рок од 15 (петнаесет) дена од приемот на уредното известување.

За измените на податоците и документите од точката 4 став 1 алинеи 1 и 2 Народната банка ќе издаде решение по службена должност, по обезбедување на потребната документација.

14. Овластената банка го добива овластувањето за вршење менувачки работи од Народната банка, со дозволата за основање и работење или со нејзините натамошни изменувања и дополнувања.

15. Овластената банка е должна да ја извести Народната банка за адресата на секое отворено или затворено менувачко место, односно за секоја промена на адресата на менувачкото место, најмалку 5 (пет) работни дена пред да настане промената.

Народната банка ѝ издава писмен белег - налепница на банката од став 1 од оваа точка за секое отворено менувачко место, односно ја повлекува издадената налепница за секое затворено менувачко место.

16. Народната банка води регистар за издадените решенија, којшто содржи:

- број и датум на издаденото решение;
- фирма и седиште на овластениот менувач;
- име на банката доколку овластениот менувач склучил договор со банка;
- адреса на менувачкото место;
- број на налепницата;
- име, презиме и ЕМБГ на одговорното лице на правното лице и на овластените лица коишто ги вршат менувачките работи;
- матичен и даночен број на овластениот менувач; и
- адреса на живеење на одговорното лице на правното лице.

III. НАЧИН НА ВРШЕЊЕ НА МЕНУВАЧКИТЕ РАБОТИ

17. Во вршењето на менувачките работи, овластениот менувач е должен:

- да ја залепи налепницата на видно место во просторијата во која се вршат менувачките работи;
- во просторијата во која се вршат менувачките работи да истакне на видно место известување напишано со големи печатни букви со следнава содржина: „Согласно со точка 17 став 1 алинеја 5 од Одлуката за менувачки работи донесена од Народната банка на Република Македонија, овластениот менувач е должен да издаде потврда за купување/продавање ефективни странски пари и чекови, на образецот МТ1 за секоја склучена трансакција“;
- да врши менувачки работи само со физички лица;
- да има истакната курсна листа на куповни и продажни курсеви на валутите коишто ги купува и ги продава, на видно место и во секое време;
- да изготви „потврда за купување/продавање ефективни странски пари и чекови“ за секое купување/продавање ефективни странски пари и чекови, на образецот МТ1 во два примерока, од кои еден задолжително му се дава на физичкото лице, а вториот примерок се чува во сопствената евиденција;
- да го евидентира секое купување/продавање ефективни странски пари и чекови во благајничкиот дневник;
- секојдневно да води благајнички дневник;
- да доставува збирен декаден извештај до Народната банка во рок од два работни дена по истекот на декадата на образецот ИМР1;
- да ги врши менувачките работи на менувачките места за кои е издадена дозвола од Народната банка и коишто се евидентирани во Регистарот на Народната банка;
- да обезбеди само овластените лица кои се пријавени и евидентирани во Регистарот на Народната банка да ги вршат менувачките работи;
- да обезбеди да нема разлики помеѓу документите за прометот и фактичката состојба на готовината на благајничкото место;
- да не чува готовина на благајничкото место којашто не потекнува од вршење менувачки работи;

- да ја чува документацијата врз основа на вршење менувачки работи од последните три месеци, во просторијата каде што се вршат менувачките работи;

- да врши продажба на ефективни странски пари на нерезиденти само врз основа на реоткуп;

- при купување ефективни странски пари и чекови од нерезиденти над износот од 10.000,00 евра во денарска противвредност, да побара и да задржи писмена потврда за внесени ефективни странски пари и чекови во Република Македонија, издадена од Царинската управа на Република Македонија, или документ како доказ дека тие се подигнати од сметката отворена кај овластена банка, во оригинал;

- во просторијата за вршење менувачки работи да истакне натпис „менувачница“ на македонски и на еден од следниве јазичи: англиски, германски, француски, шпански и италијански, во секое време;

- во просторијата за вршење менувачки работи да истакне работно време на менувачницата, на видно место, вклучувајќи го и времето предвидено за пауза и да се придржува до истакнатото работно време.

Овластениот менувач е должен, во однос на мерките и дејствијата за откривање и спречување перење пари и финансирање на тероризмот, да постапува согласно со прописите коишто го регулираат спречувањето перење пари и други приноси од казниво дело и финансирањето на тероризмот.

IV. НАДЗОР

18. Народната банка врши надзор на примената на одредбите од Законот за девизното работење и од оваа одлука преку:

- посреден надзор со прибирање, следење и проверка на извештаите и документацијата, коишто овластените менувачи, врз основа на оваа одлука, се должни да ги доставуваат до Народната банка и

- непосреден надзор на вршењето на менувачките работи кај овластениот менувач.

19. Овластениот менувач е должен на овластените лица на Народната банка кои го вршат надзорот да им овозможи непречено вршење на надзорот, увид во целокупното вршење на менувачките работи и на нивно барање, да им ја стави на располагање целокупната потребна документација.

20. Овластените лица на Народната банка изготвуваат записник за утврдената состојба од извршениот надзор.

Записникот од извршениот надзор претставува класифицирана информација на Народната банка и овластениот менувач е должен да ја чува. Овластениот менувач може да им ја цитира или на друг начин да им ја наведе содржината на записникот на трети лица, само по писмена согласност од Народната банка.

Овластениот менувач има право да поднесе приговор на записникот за спроведениот надзор во рок од 8 (осум) дена од денот на приемот на записникот.

21. Одредбите од точките 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17 став 1 алинеи 2, 6, 7, 10, 11, 12, 13 и 17, и точките 19 и 20 од оваа одлука не се однесуваат на овластените банки коишто имаат добиено дозвола за основање и работење од гувернерот на Народната банка.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

22. Гувернерот на Народната банка донесува упатство за спроведување на оваа одлука.

23. Во врска со барањата за издавање дозволи за вршење менувачки работи поднесени до Народната банка пред влегувањето во сила на оваа одлука ќе се одлучува согласно со одредбите на Одлуката за условите и начинот за добивање на дозвола и вршење на менувачки работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/09, 34/09, 66/09, 157/09 и 73/10).

24. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

По исклучок од став 1 од оваа точка одредбите од точка 13 став 1 и 4 од оваа одлука ќе почнат да се применуваат од 1.1.2013 година.

До отпочнување со примена на одредбата од став 2 на оваа точка, овластениот менувач е должен да ја известува Народната банка и да ѝ доставува соодветна документација за секоја промена на условите од точката 3 алинеи 1, 3, 7 и 9 и на податоците и документите од точката 4 став 1 алинеи 1, 2, 4, 5 и 6 и став 2 алинеи 1, 3, 6, 7, 8 и 11, вклучувајќи и престанок со вршење менувачки работи со враќање на писмениот белег - налепницата, во рок од 5 (пет) работни дена од денот на настанувањето на промената.

25. Со влегувањето во сила на оваа одлука, престанува да важи Одлуката за менувачки работи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 31/09, 34/09, 66/09, 157/09 и 73/10).

О бр. 02-15/X-2/2-2012
4.10.2012 година
Скопје

Гувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Македонија
Димитар Богов

П Р А Ш А Л Н И К
за одговорното лице на правното лице

1. Лични податоци:

- 1.1 Име и презиме
- 1.2 Домашна адреса
- 1.3 Адреса во РМ (за странско физичко лице со престој во РМ)
- 1.4 Датум и место на раѓање
- 1.5 Државјанство
- 1.6 Број на лична карта
- 1.7 ЕМБГ
- 1.8 Телефон/телефакс

2. Дали на правното лице _____, со матичен број _____ и седиште на _____, коешто е подносител на барањето за добивање дозвола за вршење менувачки работи, врз која било основа му е укината дозволата за вршење менувачки работи, сметано до денот на поднесување на барањето?

Да _____ Не _____

3. Дали основачот/основачите _____, ЕМБГ _____ на правното лице коешто го поднесува барањето за добивање дозвола за вршење менувачки работи, бил основач или бил член на орган на управување на друштво на кое, врз која било основа, му е укината дозволата за вршење менувачки работи, во претходните 10 (десет) години, сметано до денот на поднесување на барањето.

Да _____ Не _____

Доколку одговорот е потврден, наведете го називот на друштвото, неговиот матичен број, функцијата којашто ја имал и основата за укинување на дозволата:

_____.

4. Дали членот/членовите на органот на управување на правното лице коешто го поднесува барањето за добивање дозвола за вршење менувачки работи _____, ЕМБГ _____, бил основач или бил член на орган на управување на друштво на кое, врз која било основа, му е укината дозволата за вршење менувачки работи, сметано до денот на поднесување на барањето.

Да _____ Не _____

Доколку одговорот е потврден, наведете го називот на друштвото, неговиот матичен број, функцијата којашто ја имал и основата за укинување на дозволата:

_____.

Изјавувам, под целосна морална, материјална и кривична одговорност, дека информациите содржани во овој прашалник, како и целата документација којашто ја доставува правното лице во рамките на барањето за добивање дозвола за вршење менувачки работи, се точни и не содржат фалсификувани податоци и документи.

Место и датум

Потпис на одговорното лице
